

Студентите акушерки и необходимостта от оптимизиране на обучението по инжекционна техника

Иваничка Сербезова, Кина Велчева, Йоана Луканова

Students and midwives need to optimize training in injection technique: study analyzed the opinions of students from specialty Midwife of the need to provide additional educational resources on the topics of injection technique.

Key words: training, research student opinion, midwives, injection technique, educational resources

ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА

Промените, протичащи в съвременния свят, изискват необходимост от формиране на професионални компетентности у студентите, медицински и здравни специалисти, обучаващи се във висшите учебни заведения. Съвременните стандарти за образование на акушерки в университетите наложиха въвеждане на нови учебни планове и програми и основен приоритет е оптимизиране на обучението по Здравни грижи, което да гарантира усвояване на умения и компетентности и подобряване акушерското обгрижване на пациентите. Едно от основните задължения на бъдещите акушерки е овладяване на инжекционната техника до перфекционизъм, за да бъдат изпълнени лекарските назначения без грешка и да се осигури безопасността на пациента.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Цел на проучването е да се анализира виждането на студентите от специалност Акушерка в Русенски университет "Ангел Кънчев" и да бъде оптимизирано обучението в частта му на инжекционна техника. Мотивите за избиране на тематиката - инжекционна техника са следните:

- първо, неовладяването на инжекционната техника в достатъчна степен носи риск за бременната, раждащата, родилката и гинекологично-болната жена;
- второ, още по-голям риск съществува за новороденото бебе, където правилното дозиране и извършване на инжекционните процедури е безопасностно задължително.

Обемът, нужен за придобиване основни теоретични и практически знания, умения и компетенции на акушерката в резултат на обучението ѝ по различните учебни дисциплини, позволяват тя да извършва Общите и специални сестрински грижи. Те са регламентирани в Наредба № 1 от 08.02.2011 г. за професионалните дейности, които акушерките могат да извършват по лекарско назначение или самостоятелно, на Министерството на здравеопазването, обнародвана в ДВ. бр.15 от 18.02. 2011 година [1].

В раздел III чл. 5.(1) от Наредбата са упоменати професионалните дейности, които акушерката може да извършва самостоятелно, а параграф 5 указва манипулациите, които са акушерско задължение:

Раздел III.

Професионални дейности, които акушерките могат да извършват самостоятелно или по назначение от лекар

Чл. 5. (1) *Професионалните дейности, които акушерката може да извършва самостоятелно, са манипулации, включващи:*

- а) извършване на инжекции – подкожни, мускулни и венозни;*
- б) осигуряване на продължителен венозен достъп;*
- в) извършване на венозна пункция и вземане на кръв;*
- г) инстилиране на лекарствени продукти през катетър (сонда), дренаж;*

- д) извършване на венозна инфузия;
- е) извършване на очистителна и лечебна клизма;
- ж) въвеждане, поддържане проходимостта и смяна на уретрален катетър при жена;
- з) извършване на септични и асептични превръзки;
- и) парентерално въвеждане на лекарствени продукти и инфузионни разтвори;
- к) извършване на влагалищна промивка;
- л) извършване на тоалет на външни полови органи;
- м) поставяне на интравагинални лекарствени форми;
- н) сваляне на конци и дренажи от оперативни рани;
- о) отстраняване на шина;
- п) извършване на промивка на конюнктивален сак;
- р) извършване на стомашна промивка;
- с) извършване на общ и специален тоалет;
- т) измерване, регистрация и оценяване на витални показатели [1].

От изброените по-горе дейности е очевидно, че първите са свързани с овладяването на инжекционна техника.

Усвояването на компетенции по инжекционна техника за специалност Акушерка в Русенски университет „А. Кънчев“ се извършва в часовете по дисциплините „Философия и въведение в сестрински и акушерски грижи“ и „Практически основи на сестринските и акушерски грижи“ – Специални грижи за бременни с нормална бременност, включени в Учебния план на специалност „Акушерка“. Освен лекционен курс са предвидени и практически упражнения в кабинет по Здравни грижи, където студентите под контрола на преподавателя върху мулаж и в забавен темп упражняват манипулациите. От студентите се изисква да придобият знания и умения, които да им позволят без грешка да извършват всички видове инжекции, преди да бъдат допуснати до реален пациент по време на клиничната си практика. Студентите считат, че основните трудности и препятствия са в следното: от една страна учебната информация е с голям обем, а от друга е страхът от причиняване на болка на друг човек, още повече – на бременна жена. Това предизвиква стрес и носи несигурност [4]. Те осъзнават необходимостта от полагаането на правилни, качествени и научно обосновани грижи за нуждаещия се човек и в тази връзка и от безгрешното усвояване на инжекционната техника.

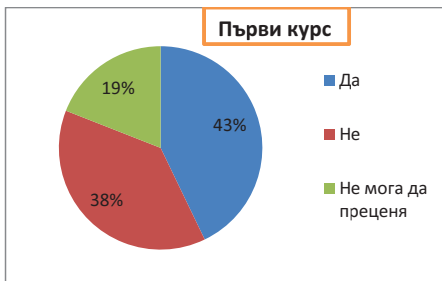
През изминалата учебна година се извърши анкетно проучване за мнението на студентите в различни етапи от тяхното обучение и виждането им за оптимизиране на усвояване на умения и компетенции във връзка с инжекционна техника. Проведена е анонимна анкета сред следните групи студенти в специалност Акушерка от катедра Здравни грижи, факултет Обществено здраве и здравни грижи в Русенски университет „Ангел Кънчев“:

- Студенти I курс – 25 студента;
- Студенти II курс – 24 студента;
- Студенти III курс – 16 студента.

Обучаващите се акушерки от трите курса са почти единодушни, че теоретично представеният материал по инжекционна техника е достатъчен. Лекционният курс се води от реабилитирани преподаватели с използване на мултимедийни презентации и интерактивни методи. По темите се провеждат и дискусии не само на лекции, но и на практически упражнения, които носят яснота по обсъжданите спорни моменти. По време на практическите упражнения, които обичайно следват лекцията, студентите прилагат получените теоретични знания в симулирани условия, близки до реалната болнична среда, формират технически умения по инжекционна техника. Това, обаче не носи достатъчно сигурност. При проведената анкета, повече от 50% от анкетираните студенти (63%) считат, че биха желали да им се предоставят

допълнителни възможности за упражняване на различните инжекционни манипулации.

Фигури 1, 2, 3 представят отговорите на въпрос „Според Вас необходими ли са повече от предоставените Ви информационни ресурси по инжекционна техника?“ Съществуват нюанси във виждането на бъдещите акушерки в различни етапи от тяхното обучение (фиг. № 1, 2, 3).

Фиг.1 Отговори на студентите от I курс Акушерка за необходимостта от предоставяне на допълнителни информационни ресурси по Инжекционна техника

Студентите, отговорили положително, обхващат 43% от анкетираната група. С отрицание са отговорили 38% и без ясна позиция относно въпроса са 19%. Почти половината са студентките от първи курс, които смятат, че не са им необходими повече информационни ресурси и съвсем малко повече биха желали да получат допълнителни информационни ресурси. Около една четвърт от анкетираните не могат да преценят. Получените отговори са обясними с това, че първокурсниците не са добре ориентирани и все още не са осъзнали ясно необходимостта от перфектно усвояване на умения и компетенции по инжекционна техника.

При втори курс акушерки мненията не се различават съществено от тези на първокурсниците, въпреки че те би трябвало да са осъзнали необходимостта от прецизното усвояване на инжекционната техника.

Фиг.2 Отговори на студентите от II курс Акушерка за необходимостта от предоставяне на допълнителни информационни ресурси по Инжекционна техника

Приема се виждането, че втори курс акушерки са сравнително по-слаб курс от досега преминалите обучение в катедра Здравни грижи и проявяват по-малка заинтересованост към изследвания проблем.

Интерес представляват получените резултати при трети курс акушерки. Резултатите от анкетата са обобщени на фиг.3. Данните показват, че 67% от анкетирания биха желали да получат допълнителни информационни ресурси по темите на инжекционната техника. Засилен е интересът на студентите, тяхната активност и мотивацията им за учене. Осъзната е отговорността и задълженията на бъдещата акушерка да владее до съвършенство всички манипулации, в това число и инжекционните техники. От друга страна всеобщо е мнението, че обучаващият се трети курс в специалност Акушерка на Русенски университет е на високо ниво и студентите са с непрекъснато повишаващи се изисквания към себе си и към академичния състав, който се стреми да отговори на тези образователни нужди.

Фиг.3 Отговори на студентите от III курс Акушерка за необходимостта от предоставяне на допълнителни информационни ресурси по Инжекционна техника

От анкетите на студентите от трите курса може да се направи изводът, че на студентите ще бъде полезно и интересно предоставянето на допълнителни образователни ресурси по темите за инжекционна техника.

Интересът към професията и изучаваните дисциплини е голям. Това обяснява и засилената активност на студентите, както и мотивацията им за учене в процеса на обучение. Предоставената възможност за свободно интерпретиране на учебния материал, използването на допълнителни информационни ресурси, включването на обучаваните в научно-изследователска работа разнообразяват до голяма степен учебния процес, правят го по-динамичен и интересен. Изготвянето и предоставянето на съвременни дидактически средства се приема много добре от студентите, още повече ако те самите участват в този процес.

За да бъде научено нещо ново, обикновено няма безброй опции. Студентите могат да усвоят новости като присъстват на лекция, от учебника и книгата, интернет или използвайки метода проба-грешка. Инжекционната техника, обаче изисква до съвършенство владееене на манипулацията, на фините настройки и проба-грешка не е позволена. Когато някой медицински специалист трябва да научи нови умения, четенето на книга не винаги е достатъчно, а опитът и грешката не са опции. Освен това овладяването на манипулации или процедури в детайли и до автоматизъм преди да бъдат приложени на пациента, е задължително. Възниква въпросът как да се научи съответната манипулация без грешка, следвайки определен алгоритъм? [2].

Всичко това мотивира преподаватели и студенти от специалност Акушерка да обсъдят и подготвят видеоалгоритми за инжекционна техника, които да бъдат предоставени на всички обучаващи се медицински специалисти във ФОЗЗГ, катедра Здравни грижи на Русенски университет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От направеното проучване могат да се направят следните изводи:

Първо, съществуващата практика за усвояване на умения и компетентности за инжекционна техника е добре организирана в лекционно съдържание и техники по време на практическите упражнения. Тази организация е добра практика и основа, за да бъде надградена и с иновационни подходи.

Второ, в мнението на студентите, независимо от курса, в който се обучават, се идентифицира потребността за допълнителни информационни техники за усвояване на инжекционните манипулации.

Трето, проведеното проучване е добра база за обосновка на научно-изследователски проект за въвеждане на видеоалгоритми за усвояване на инжекционната техника.

Напредъкът в съвременните технологии и интензивния подход в изучаването формира нови нужди при подготовката на бъдещите студенти. Идентифицирането на тези потребности ще подпомогне студенти и преподаватели в осигуряването на качествени акушерски грижи. Включването на бъдещите медицински специалисти в оптимизиране на учебния процес засилва тяхната лична мотивация и ангажираност в обучението, прави процеса активен и интересен, а усвояването на професионалните компетентности е на по-високо ниво

ЛИТЕРАТУРА

[1] Наредба №1 от 8 февруари 2011г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение и самостоятелно. Издадена от МЗ, обн. ДВ. Бр. 15 от 18.02.2011 г., изм. ДВ. Бр. 50 от 01.06.2011 г.

[2] Проект Разработване на модел за видео алгоритми за инжекционна техника №2015 – ФОЗ – 02, Русенски университет „А. Кънчев“, Фонд Научни изследвания, Русе, 2015г.

[3] Сербезова И., Видеофилмите в обучението на медицински и здравни специалисти - монография, Печатна база на Русенски университет, Русе, 2013 г.

[4] Нуриева Ф., Потребности на студентите от специалност Акушерка от въвеждане на нови образователни ресурси в обучението по инжекционна техника, Студентска научна сесия Майски празници, Научни трудове на Русенски университет, Русе, 2015

За контакти:

Доц. д-р Иваницка Сербезова, Катедра “Обществено здраве и здравни грижи”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 0888731063, e-mail: iserbezova@uni-ruse.bg

Д-р Кина Велчева, Катедра “Обществено здраве и здравни грижи”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 0886211502, e-mail: kvelcheva@uni-ruse.bg

Ас. Йоана Луканова, Катедра “Обществено здраве и здравни грижи”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 0885047644, e-mail:ylukanova@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.